San'at bahisleri

Eminönü Halkevindeki fotoğraf sergisi

Köylü tipi (Hüsnü Cantürk)

Yazan: **Fuad Aral**

Dinamo ve makinenin rakipsiz hüküm sürdüğü asrımızda fotoğraf ve fotoğrafçılığın işgal ettiği mevkiin ehemmiyetini izaha lûzum var mı?

Seve seve okuduğunuz gazetelerin, mecmuaların, resimsiz, salonunuzun duvarlarını süsliyen, ve her biri şüphesiz sizin için çok kıymetli bir aile hatırasını muhtevi fotoğrafların mevcud olmadığını düşününüz: Mühendis plânının resmini alamasa, asker düşmanın harekâtını tayyareden hassas plâkanın üstünde zaptetmese, afişçi büyük ve canlı ilân levhalarını hazırlıyamasa, nihayet doktor röntgenle hastalığınızı teşhis edemese...

Fotoğrafın bu saymakla bitmez tükenmez ehemmiyetini ilk anlıyan, bunu daimî çalışma programının içine ithal eden, her ileri harekette olduğu gibi Cumhuriyet Halk Partimiz olmuştur.

Parti her fırsatta halkevleri vasıtasile yardımını uzatmakta, eski devirlerde yıllarca emekliyen, yerinde sayan raşitik çocuğa benziyen fotografçılığımızı teşvik ve himaye etmekt.edir.

Tafsilâtını aşağıda okuyacağınız fotograf sergisi de, Eminönü Halkevi binası dahilinde açılmış, kelimenin tam manasile bir amatör sergisidir. Teşhir edilen 190 a yakın eser umumiyet itbarile bizde de artık fotografçılığın lâyık olduğu san'at mevkiini işgal ettiğini ispat ediyor. Yalnız burada göze çarpan ilk şey bütün bu eserlerin adedi beşi geçmiyen amatör san'atkâr tarafından meydana getirildiğidir. Beş kişi çok az değil mi? Biz bunun eli kişi olmasını isterdik.

Kıymetli bir ressam olduğu kadar değerli bir amatör fotografçı olduğunu bu vesile ile gördüğümüz Münif Fehimin teşhir ettiği altmışa yakın eserde karakteristik bir nokta nazarı dikkati çekiyor: Eserlerinde objektifden ziyade palet hâkim olmuş... Buzlu cam arkasındaki kadın ve tabak tabak meyveler, damarları fırlak, kemikleşmiş ellerile siska fino köpeğini bütün hırsile göğsüne bastıran ihtiyar kadın portreleri, Avrupa fotograf sergilerinde bile muvaffakiyet kazanacak çapta eserlerdendir. Çarşı içini canlandıran ve ziyaların çok mühim bir rol oynadığı karakteristik ansambl, güneşe karşı sandalının içinde ayağa kalkan adam Münif Fehimin iyi bir fotoğraf san'atkârı oduğunu bize ispat eden vesikalardandır.

Fotograf sevenleri çok alâkadar edecek bu sergide diğer bir isim daha göze çarpıyor. Hüsnü Cantürk. Bu amatör bize 80 den fazla eser gösteriyor, hepsi de teknik bakımdan kusursuz. Çarşı içindeki sebilci, zırıl zırıl terleyen delikanlı portresi, bulutlu hava peyzajı, cami merdivenlerinden yukarıya doğru bakış, mışıl mışıl uyurken yüzüne sinek konan çocuk, bol ve muhtelif köylü tipleri...

Teknik ve buluş cihetlerinden Hüsnü Cantürk'ün san'atını ispat eden bir eser de kumaş üzerine yapılan peyzaj vesaire sürempresyonlarıdır ki bu, serginin tamamen ayrı bir hususiyetini teşkil ediyor.

Balıkçılar (Münib Fehim)

Amatörün bize verdiği his, makinesine hâkim olduğu ve bunu istediği zaman ve istediği şekilde istimal ettiğidir. Eğer mutlaka bir eksiklik aranmak lâzımgelirse o da Hüsnü Cantürk'ün sun'î ziyadan çok az istifade ettiğidir.

İhsan Erkılıç'ın, tatlı ilkbahar günlerini hatırlatan Groplan Lâle ve çiçekleri ağaç fotoları iyi bir albümün sayfaları arasına konacak kadar güzel, bilhassa masumiyeti ifade eden çocuk portresile, karlı dalı çok muvaffak olmuş.

Diğer bir imza da Suat Tenik, güzel nümuneler varmış, teknik bakımdan mükemmel, objektif ve optürarörüne hâkim. Eserleri meyanında (ki 10 tane kadardır) bilhassa ikisini kaydetmek lâzımgeliyor: Kayığını sahile yanaştıran ihtiyar sandalcı, paralarını avucunun içinde sayan haris ve hasis adam...

Bunlardan başka bir köşeye sıkışmış, üvey evlât muamelesi gören iki foto daha var... İmzalarını güç hal ile okudum. İlhan Arakoman... Bize realizm ve sürealizm nümuneleri veriyor. Bu son üç zatın biraz daha velûd olmaları lâzımdı, şahsiyetleri hakkında fikir edinebilmek için eldeki nümuneler pek az.

Sergide teşhir edilen bütün fotoları gözden geçirdikten sonra amatörlerimizin eserlerine çasnı verecek daha başka mevzulardan neye istifade edemediklerini anlayamadım. Meselâ: Asrımızın gürültülü senfonisini yaratan makine ve fabrikalar, gölgelerin çok mühim vazife göreceği, ne kadar eski olursa olsun, bayatlamıyan çıplak etüdler, zira bir san'at sergisinde teşhir edilen eserlerin mutlaka başlarının örtülü olması icap etmez:

Yazımı bitirmeden ilâve edeyim ki, fotografların bir kaçı müstesna, hemen hepsi küçük forma sinema filmi kullanan makinelerle alınmış, agrandisman makinesinde büyültülmüştür. Bilhassa bu cihetten de kıymetli olduğundan hakiki fotograf sevenleri Eminönü Halkevindeki bu sergiyi gezmelerini tavsiye ederim.

A. Fuad ARAL

Doğru değil mi?

Işıksız dolaşan nakliye vasıtaları

Karanlıkta, ışıkları muntazam ve mutedil maskelenmiş nakliye vasıtalarını idare edenlerin yayaları onlara çarpmıyacak kadar iyi gördükleri muhakkak. Yayalar da bu nakliye vasıtalarından pek güzel kaçınıp korunabiliyorlar. Fakat bazı taksi otomobilleri ve otobüsler hiç bir yerlerinde kendilerini belli edecek bir şey bulunmadan gelenin geçenin üzerine pervasızca atılıyorlar. Bunların ihtimal ki küçük lâmbaları yoktur, yahud işlemiyor, büyük lâmbaları da şüphesiz iyi maskelenmemiştir. Onun için bu şekilde dolaşmayı, Pasif Korunma Kanununa muhalif hareket ederek ceza görmekten ehven buluyorlar. Halbuki vaziyet halkımız için son derece tehlikelidir. Binaenaleyh zabıta memurlarımızın sade ışıkları maskelenmemiş nakliye vasıtaları hakkında değil, böyle hiç bir lâmbasını yakmadan dolaşan otomobiller, otobüsler hakkında da takibat yapmaları icab eder.

Doğru değil mi?

Kışlık hediye 200,000 parçayı buldu

Askerlerimize kışlık hediye olmak üzere Halkevleri vasıtasile toplanan hediyelerin sayısı 200,000 parçayı geçmiştir. Bu hediyeler torbalara konarak Kızılay vasıtasile askerî makamata teslim edilmektedir. Bunlardan başka zabitlerimize de bir çok hediyeler gönderilmiştir. Hediye teslimine devam edilecektir.

MAARİFTE

Profesör Mehmed İzzet için yapılan toplantı

İçtimaiyat profesörü merhum Mehmed İzzetin hatırasını taziz için dün öğleden sonra saat 14,30 da Edebiyat fakültesi felsefe dershanesinde bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda Mehmed İzzetin hayatı, ilmî şahsiyeti anlatılmış, eserleri üzerinde konuşmalar yapılmıştır.

Muallim kadroları

Maarif Müdürlüğü, İstanbul orta tedrisat müesseselerindeki münhal muallimliklere yeni tayinler yaparak son kadroyu Vekâlete göndermiştir. Halihazırda hiç bir boş muallimlik kalmamıştır.

Ders saatlerinin değişmesi dolayısile öğleden sonraki mütalea müddeti bir buçuk saate inmiştir. Bu vaziyete göre muallimlere verilmesi lâzım gelen ücretin de değişmesi lâzım geldiğinden mesele Maarif Vekâletinden sorulmuştur.

Üniversitenin kütübhaneleri murakabesi

Maarif Vekâleti, şehrimizdeki bilûmum kütübhaneleri, üniversitenin murakabesine tâbi bir teşkilâta bağlamağa karar vermişti. Kütübhane müdürlerinden mürekkeb bir heyet bu hususta çalışmalara devam etmektedir. Teşkilât tamamlandıktan sonra, kütübhanelerdeki kitablar esaslı bir tasnife tâbi tutulacaktır.

MÜTEFERRİK

Yıldırım

Bakırköyün Çayırdere köyünden Fatma odun kestiği ormandan avdet ederken yıldırım çarparak ölmüştür.

Kalb sektesinden öldü

Nişantaşında Küşadiye sokağında 12 numarada oturan Abdurrahman Apak, dün, karısı ile beraber Teşvikiye camii önünden geçerken birdenbire üzerine gelen fenalık neticesi düşerek ölmüş - tür.

Adliye tabibi Enver Karan cesedi muayene ederek ölüm hâdisesinin kalb sektesinden vukua geldiğini tespit et - miş, defnine ruhsat vermiştir.

İktısad Vekili gitti

Bir kaç gündür şehrimizde bulunan İktısad Vekili Hüsnü Çakır dün öğle trenile Ankaraya hareket etmiştir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Hava Kurumu için

Nakil vasıtaları ücretlerine yakında 1 kuruşluk zam yapılması muhtemel

Böylece kuruma İstanbuldan senede 250 bin lira fazla varidat temin olunabiliyor

Şehir Meclisine verilen bir takrirle hasılatı Hava Kurumuna aid olmak üzere nakil vasıtaları ücretlerine birer kuruş zam yapılması istenilmiş ve makama havale edilen bu takrir Dahiliye Vekâletine arzedilmişti.

Ankaradan gelen malûmata nazaran banliyö trenleri ile tramvay ve vapur ücretlerine yapılması istenilen bu zam hakkında hükûmet bir kanun lâyihası hazırlamıştır. Bu lâyiha kanuniyat kesbettikten sonra tatbik edilecektir.

Bu suretle Hava Kurumuna şehrimizden senede 250,000 liralık fazla bir varidat temin edilmiş olacaktır. Bu para ile Taksimde yapılacak paraşüt kulesinin inşasına başlanacaktır. Şehircilik mütehassısı Prost bu kulenin mahallini tayin etmekle meşguldür.

Hava Kurumuna yapılan teberrular, günden güne artmaktadır. Bundan evvel Kurumun İstanbul şubesi senelik varidatı yüz kırk bin lirayı tecavüz etmemekte idi. Halbuki, son üç aylık varidatın 300 bin liraya yaklaşmakta olduğu memnuniyetle görülmüştür. Çay ve kahve ithalât birliklerinin muamele vergisinden alacakları olan 62 bin liraya aid teberru senedleri, alâkadarlara imza ettirilerek Ankaraya gönderilmiştir.

Resmî dairelerden verilen hesab pusulalarında ve müteahhid bordrolarında kendi arzularile ilsak edilen pullar varidatı, gün günden artmaktadır.

Dün Hava Kurumu İstanbul şubesi direktörü Ziya Oran tarafından Kuruma mühim bir varidat temin edecek bir mukavele imzalanmıştır. Bu mukaveleye göre, ışıkları fennî şekilde maskeleyen hususî tarzda yapılmış ampul abajurları bir kaç güne kadar Kurum hesabına piyasaya çıkarılacaktır. Bu maskelerin, elektrik santralı bulunan bütün şehir ve kasabalarda kullanılması temin edilmiştir. Maskelerden Hava Kurumuna elli bin liralık bir varidat temin edileceği umulmaktadır.

Diğer taraftan zücaciye, tuhafiyeci, hırdavatcı ve manifaturacılardan teşkil edilen komiteler, faaliyete geçmişlerdir. Bu komitelerin faaliyeti neticesi olarak Kuruma mühim miktarda varidat temin edilecektir.

Zengin bir ihtiyarın bıraktığı servet

Balıklı Rum hastanesi sertabibi ve arkadaşları beraet ettiler

Balıklı hastanesinde ölen Teodor Aspropulos isminde bir ihtiyarın terekesile alâkalı bir dava, İstanbul ikinci asliye ceza mahkemesinde dün bitmiştir.

Bu davada, 939 senesi birincikânununun 30 uncu günü hastanenin ihtiyarhane kısmında ölen bu zengin ihtiyarın bir hayli para bıraktığı ve bu mirasından bir kısmının orada çalındığı iddia ediliyordu. Müdafaa olarak da, bu iddianın, o zamanki müdür ve sertabible hastane idare heyeti ve doktorları arasındaki ihtilâftan çıktığı, müdür ve sertabib aleyhine kasden böyle asılsız bir iddia ortaya atıldığı ileri sürülüyordu.

Muhakemede, müddeiumumilik beraet istemiştir. Beraet isteğile müdafaa da yapılmış ve mahkeme, muhakeme edilen Balıklı Rum hastanesinin eski müdür ve sertabibi Yusuf Petraki ile veznedar Dimitri Angelidis ve hastabakıcı Yanko İstefanidisin beraetlerine karar ver - miştir.

VİLÂYETTE

Bir lüzumu muhakeme kararı

Belediye Veteriner Müdürü Esad Ersen ile hayvan hastanesi müdürü ve diğer yedi memur hakkında vilâyet idare heyetince lüzumu muhakeme kararı verilmiştir. Yüz elli liralık gibi ehemmiyetsiz bir sarfiyat işinde formaliteye riayet edilmemesi sebebile verilen bu karar memurlar tarafından Devlet Şûrasına müracaatle temyiz edilmiştir.

POLİSTE

İki randevü evi

Dün Beyoğlunda iki randevü evi basılmıştır.

Saksı sokak 22 numarada tanınmış randevücülerden Harikliya Dimitrinin yeniden bu işe başladığı haber alınmış ve yapılan anî bir baskın neticesi birisi 16 yaşlarında olmak üzere altı kız bulunmuştur.

Taksimde Ayda apartımanında sözde terzilik yapan Despina ve Marika adlarında iki kadının da randevücülük yaptıkları tespit edilmiş ve haklarında kanuni muameleye başlanmıştır.

Yangın başlangıcı

Evvelki akşam Mahmudpaşada 3 numaralı evin alt katında yakılan mangaldan sıçrayan kıvılcım bir yangın başlangıcına sebebiyet vermiştir.

Ateş derhal kaplamaları sarmış, vaktinde yetişen itfaiye üç katlı evin bir odası, koridor ve aptesanesi yandıktan sonra sândürülmüştür.

Vilâyet Parti Kongresi ayın 25 inde toplanıyor

Parti Genel Sekreterliği ile temas etmek üzere Ankaraya gitmiş olan Cumhuriyet Halk Partisi vilâyet idare heyeti reisi Reşad Mimaroğlu dün Ankaradan şehrimize gelmiştir. Bu ayın yirmi beşinci günü İstanbul Cumhuriyet Halk Partisi Vilâyet idare heyeti binasında Parti Vilâyet kongresi toplanacak ve idare heyeti reisi bu münasebetle bir nutuk irad edecektir. Üç gün devam edecek olan bu toplantıda kazalardan gelen dilekler ve raporlar okunacak, vilâyet idare heyeti seçimi yapılacaktır.

Şirketi Hayriyenin kış tarifesi

Şirketi Hayriye kış tarifesinin ayın 12 nci perşembe gününden itibaren tatbikına başlanacaktır. Yeni tarifede bilhassa Beşiktaş, Ortaköy, Arnavudköy, Bebek hattına fazla vapur tahsis edilmiştir. Sabahları ilk vapur, Vanikö - yünden 5,50 de, Beykozdan, 6,05 te, Anadolukavağından 5,40 ta hareket edecektir.

Boğazın muhtelif semtlerindeki mekteblerin devam saatlerine göre munta - zam postalar ihdas olunduğu gibi memurların yeni mesai saatlerine göre, hususî azimet ve avdet seferleri tertib edilmiştir.

ADLİYEDE

Açık göz hırsız

Kerim Uzman isminde bir ustabaşının bavulunu vapura götürmek üzere alan hamal Said, bunu vapura götürecek yerde bir pansiyon sahibi olan Makruhiye satmıştır. Said dün adliyede tevkif edilmiştir. Makruhi serbest bırakılmıştır.

İstanbul Adliyesine zabıt kâtibi alınacak

İstanbul Adliyesinde orta okul ve lise mezunları arasından tahsil derecelerine göre kadro imkânı nispetinde maaş verilmek üzere müsabaka ile zabıt kâtibi alınacaktır. Müsabaka imtihanı, 13 birincikânun 940 cuma günü saat 10 da Yeni postane binasının üst katındaki dairei mahsusada yapılacaktır. Talibler, çabuk yazmak şartile ayrıca daktilo imtihanına da tâbidirler. İmtihan günü arzuhal kabul edilmiyeceğinden, istekliler, müsabaka imtihanından nihayet bir gün evveline, yani perşembe günü aksamına kadar arzuhal ve evrakı müspite ile adliye encümeni reisliğine müracaat edebileceklerdir.

Büyük caddelerin aydınlanması için

Şehrimizdeki makamlara henüz malûmat gelmedi

Işıklarını talimatnamenin emrettiği şekilde muntazaman maskelemiyenler hakkındaki takibat devam etmektedir. Yapılan ihtarlar ve verilen cezalarla bu iş gittikçe ıslah edilmektedir.

Yalnız yapılan tetkiklerde pencereleri maskelemek üzere satışa çıkarılan bezlerin ince olduğu ve bu bezlerin asılmasına rağmen ışığın pencerelerden süzülüp geçmekte olduğu görülerek bu bezlerin daha kalın bir kalitede imali için alâkadar makamlara müracaat edilmiştir. Arabalarındaki ışıkları kâfi miktarda meskelemiyen 29 otomobilin plâkaları alınmıştır.

Ankaradan gelen bir haberde çarşamba gününden itibaren sokak ışıklarının maskesiz olarak tenvir edilmesi takarrür ettiği bildirilmekte idi. Bu husus'ta henüz şehrimizdeki alâkadarlara hiç bir tebligat yapılmış değildir.

İKTISAD

Memur imtihanı

İstanbul Mıntaka İktısad Müdürlüğü için alınacak memurların imtihanı dün Ticaret Odası Meclis salonunda yapılmıştır.

Dünkü ihracat

Dün İstanbuldan 300,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu meyanda Almanyaya büyük bir parti kabuklu ceviz ve İtalyaya keçi derisi, Finlandiyaya da deri ve tütün ihracatı yapılmıştır.

Muhtekirler

Fiat Murakabe Komisyonu dünkü içtimaında siyah kâğıd, makara ve komple el fenerleri üzerinde ihtikâr yapan üç satıcıyı Cumhuriyet Müddeiumumiliğine vermeğe karar vermiştir.

Bir çocuk mangala düştü

Beykozda Hüsniye isminde beş yaşında bir çocuk mangala düşerek vücudünün muhtelif yerlerinden yanmış ve Şişli Çocuk hastanesinde ölmüştür.

Evlenme

Giresun Valisi Muhtar Akmanın kerimesi Vasfiye Akmanla eski Maraş Meb'usu Mithat Alam merhumun oğlu Neriman Alamın evlenme rasimeleri dun Beyoğlu nikâh memurluğu dairesinde Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar, Örfi idare Kumandanı Ali Riza Artunkal, Polis Müdürü Muzaffer Akalın ve her iki ailenin pek çok dostlarından müteşekkil seçme bir cemiyet huzurunda icra edilmiştir. Yeni evlilere saadetler temenni ederiz.

HEM NALINA HEM MIHINA

Yeni nizamın ilk tatbik edileceği devlet

İki gün evvel, Anadolu Ajansı Londradan şöyle bir haber verdi:

«Buradaki intıbaa göre Hitler Fransayı, İtalyanın hesabına okşamağa devam edecek ve hiç olmazsa Fransanın donanmasını İngiltere aleyhinde kullanmak istiyecektir. Bu bahse dair verilen malûmata göre Hitler, Mussolini'nin içinde bulunduğu müşkülâttan istifade ederek İtalyayı Fransadan olan isteklerinden vazgeçtiğini ve İtalyan askeri ve iktısadi kaynaklarını Almanyanın mutlak kontrolu altına koyduğunu beyana mecbur etmek gayretindedir. İtalyanın bu fedakârlığı harbden sonra , telâfi edilecektir.

Poeple gazetesine göre Hitler İtalyan harb iktısadiyatının ve harb harekâtının Almanyaya bırakılmasını istemiştir. Yani Alman bahriyelileri İtalyan filosunu ve İtalyan limanlarının kumandasını ele alacaklar, Alman bankası İtalyan bankasını idare edecek, yeni İtalyan erkânıharbiye reisine nazist bir erkânıharbiye bağlı olacak, İtalya Fransadan bir şey istemiyecek, Balkanlarda da yalnız Alman nüfuzunun hâkim olmasına razı olacaktır.

Bu teklifleri kabul etmediği takdirde İtalya Akdeniz harbine devam için kendi kuvvetlerile yalnız bırakılacak, Almanya da İngiliz harekâtına karşı kendisini himaye için lâzım gelen tedbirleri almak hakkını muhafaza edecektir.»

Bu haber, Londradan geldiğine ve kat'î istihbardan ziyade intıbalardan bahsettiğine göre, belki biraz mubalâğalıdır; fakat, Alman ruhuna ve zihniyetine tamamile uygundur.

Bu harbin, şimdiye kadar, bütün ağırlığını çeken Almanyadır ve Lehistandan başlayarak Norveçi, Holandayı, Belçikayı, Fransayı mağlûb ve istilâ eden odur. Bu arada, Slovakyayı, Danimarkayı, Rumanyayı da harbsiz işgal eden gene odur. Buna mukabil Fransa yıkılırken âmiyane tabirile «lüpe konmak» için, alelâcele harekete geçen İtalya, sevkülceyş itibarile hiç bir şey yapamamıştır. Bütün muvaffakiyeti, İngilizler tarafından müdafaasız bırakılmış olan ve hiçbir kıymeti bulunmıyan İngiliz Somalisini işgal etmekten, Mısırın garb çölünde, birkaç adım atmaktan ibaret kalmıştır. Buna mukabil, Arnavudlukta küçük Yunanistandan ve Akdenizde İngiliz donanmasından şiddetli darbeler yemiştir ve daha yemeğe de namzed bulunmuştur. İtalya, göklere çıkarılan hava kuvvetlerine, Almanyanınkinden çok kuvvetli donanmasına ve sürü sürü üslerine rağmen, ne Akdenizde, ne Kızıl denizde İngiliz donanmasını ve nakliyatını durduramamıştır. Sicilyanın burnu dibinde bulunan Maltayı zaptetmek şöyle dursun, buraya arasıra birkaç bomba atmaktan başka birşey yapamamış; Oniki adada ise mahsur bir vaziyete düşmüştür.

Bazı faşist muhiblerinin, 35.000 tonluk yeni İtalyan zırhılarına 381 lik toplarla mücehhez olduğu halde, İngilizlerin en yeni dridnotları 356 lık toplar taşıdıkları için, bu vaziyetin İngiliz denizcilerini pek ziyade endişeye düşürdüğünü iddia etmelerine rağmen, İtalyan donanması, İngilterenin 4 zırhılıdan ibaret olan şarki Akdeniz filosile bir defacık olsun talihini denemeğe teşebbüs edememiştir. Nihayet, iki deniz - hava harbi, 17 gün içinde, İtalyan donanmasını, bugün bir açık deniz muharebesini kabule asla cesaret edemiyecek kadar zayıf bir vaziyete düşürmüştür.

Almanlar, bilhassa askerlik bakımından kendilerini beğenmiş bir millettir. Ordularının kazandığı son zaferler ise onların gururunu son derecede yükseltmiştir. Hitler'in nutuklarındaki küçük dağları değil, büyük dağları ben yarattım, diyen essiz azamet, bunun en büyük delilidir. Almanlar, kendi muvaffakiyetlerile İtalyanların muvaffakiyetsizlik de değil, beceriksizliğini ölçtükçe çelik paktın birbirine bağladığı iki devletten birinin çelik olmaktan çok uzak olduğuna, muhakkak, hükmetmişlerdir. Bugün, İtalyanın prestijini en ziyade kaybettiği memleket, onu Arnavudlukta önüne katmış olan Yunanistan değil, müttefiki Almanyadır. Onun içindir ki Londradan gelen yukarıki telgrafın muhteviyatına inanmak lâzımdır.

İtalya, harbe girmeden bir çok defalar yazdığımız gibi, Almanya, bu harbden muzaffer çıkarsa, İtalyayı kendine tâbi bir devlet haline koymaktan ve bilmem kaç yüz sene evvelki tarihi bir daha tekrarlamaktan zevk duyacaktır. İtalya, son mağlûbiyetlerile Almanların nazarında, daha şimdiden bu vaziyete düşmüştür. Alman devlet adamlarının ve askeri ricalinin Büyük Harbdeki mağrur zihniyetini bilenler -bu zihniyetin, şimdi o zamankinden yüz defa daha şiddetli olduğunu da unutmamak gerektir- Almanların, İtalyanın bütün idaresini ele geçirmek istediklerinden zerre kadar şüphe etmezler. Almanya yeni nizamı ilkönce müttefikine tatbik etmeğe çalışacaktır.

ŞEHİR İŞLERİ

Müşterek bilet

İstanbul Tramvay ve Elektrik İdaresi tramvay ve tünelde carî olmak üzere müşterek bir bilet ihdasına karar vermiştir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şerâiti

	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Fiat Murakabe Komisyonunda imtihan

Ticaret Vekâletince yeni kurulmakta olan Fiat Murakabe Komisyonu murakabe teşkilâtı için alınacak lise mezunlarının dün imtihanı yapılmıştır. Bu imtihana yüze yakın talib çıktığından imtihanın yapılması mukarrer Ticaret Odası salonu yerine İstanbul Erkek lisesi dersanelerinden istifade edilmiştir. İmtihan dün geç vakte kadar devam etmiştir. Resmimiz imtihana gireceklerin evrakı tetkik olunurken alınmıştır.

Küçük hikâye

Havuzun başındaki genc

Yataktan çok neş'eli kalktığım bir günün akşamıydı. Sabahtanberi bellibaşlı hiç bir sebeb olmadığı halde keyfili ve mes'uddum. Başka zamanlar hatırımdan bile geçirmediğim bazı ahpablarıma uğradım. Onlarla havaî mevzular etrafında gürültülü kahkahalar attım. En sonunda yalnızbaşıma Beyazıd meydanına doğru yürümeğe başladım. Güneşin kızıllaşmış ve kuvvetini kaybetmiş ziyaları caminin kocaman kubbesinin mat ve mavi kurşunlarına çarparak akis yapamadan kırılıyorlar, yantaraftaki kestane ağaclarının yeşil yapraklarının rengini biraz daha koyulaştırıyorlardı.

Havuza yaklaştım. Durgun sular vakit vakit bana hüzün verirken o gün, neden bilmiyorum, ruhumdaki sevinci ve ferahlığı artırmıştı. Genc çiftler, direklerin dibinde birbirilerine yaslanmışlar cıvıl cıvıl konuşuyorlar, anneler kaldırımın üstünde oynayan çocuklarının bir tehlikeye uğramaması için onlarını arkasından bol dikkat ve teyakkuz içinde koşuyorlardı.

Yarım bir devir yaparak Üniversitenin kapısı hizasına geçtim. Bu sefer geldiğimin aksi tarafından tekrar aşağıya kıvrılmak üzere iken kanapelerden birinin üzerinde elini şakağına dayayarak gözlerini suya, zihnini hayalâta vakfettiği çok belli genc bir adam gördüm.

Birden keyfim ve neş'em kaçtı. Ruhumu dolduran saadet duygusu bir buhar halinde süzüle süzüle uçtu, gitti. Benliğimde acı ve ekşi bir tortu yığıntısından başka hiç bir şey kalmadı.

Delikanlı, öyle dalmıştı ki nazarları eşya ve insanlarla, kulakları ses ve gürültülerle alâkasını kesmişti. Yanaklarında beton sarılığı hâkimdi. Burnu gözlerinin siyah çukurlarına doğru büsbütün inceleşiyor ve şeffaflaşıyordu. Büyük bir ıstırabın ağırlığı altında ezildiği sarı dişlerile dudaklarını ısırmakta devam etmesinden anlaşılıyordu.

Tek kelime söylemeden, tek işaret yapmadan teessür ve elemini yalnız sükûtun dilile ve mimiklerile ilân eden böyle bir yüze hayatımda pek az tesadüf etmiştim.

İhtiyarsız attığım adımlar beni onun yanına götürdü. Sessiz ve kıpırdısız kanapenin öbür ucuna oturdum. İçimde delikanlıyı rahatsız etmemek arzusu ve onun derdini öğrenebilmek sabırsızlığı birbirlerile insafsızca mücadele ediyorlardı.

Muhakkak ki şu anda, yervüzünde bu genc kadar, yıldırım hızında bir yardıma ihtiyacı olan insan pek azdı.

Bir aralık gözlerini bana doğru çevirdi. Acaba kalbimde kendisine karşı gittikçe büyüyen kardeşlik hissinin farkına mı varmıştı.

Dayanamadım. Konuşmaya yeltendim. Evvelâ kısa cevablar verdi. Sonra, bütün elemli sergüzeştini baştan aşağıya anlatmakta gecikmedi. Konuşurken dili, Anadolunun ucra vilâyetlerinden birinin şivesine çalıyordu. O da, diğer birçokları gibi okumak hevesile İstanbula gelmişti. Üstelik de şair ruhlu bir genedi.

Girdiği fakültenin derslerine aklının pek ermemesi, babasının gönderdiği paranın geçinmesine yetmemesi onu bedbinlik uçurumundan aşağıya itivermiş, zavallıcık sefaletten sefalete yuvarlana yuvarlana bedbaht bir serseri olup çıkmıştı.

Bazan aç kalmamak, sokakta yatmamak için hırsızlık yaptığı da olmuştu. Fakat üç gündür, eline böyle bir fırsat da geçmemişti. Yirmi dört saattir ağzına lokma koymamıştı. Sade su içmekle yaşayordu.

Bol su içmeğe alışması çok iyi imiş. Çünkü Sarayburnunun rıhtımını döven, Köprünün altında fıkırdayan dalgalar onu ebediyyen doyurmak için bekleyolarmış. Bu, artık gün meselesi değil, saat meselesiymiş. Bu perişan halde memleketine dönmeyi namusuna yediremiyormuş!

Şade derimin altında değil, bütün şurumda doğan sonsuz bir şefkat ve muhabbetle elini avuclarımın içine aldım.

— Kardeşim, dedim, birden öyle ümidini kesme... Ben sana geçinebileceğin kadar para kazandıracak bir iş bulacağım. Fakat namusunla muntazam çalışacağını bana vâdetmelisin... Artık hırsızlık ve serseriliğe veda edeceksin!..

Ansızın yüzüne kan hücum etti, ağır hareketleri çabuklaştı:

— Vallahi billâhi ağabeyciğim, dedi, namusumla ve intizamla çalışacağım!

— Peki, bu akşamlık yatacak yerin var mı, diye sordum.

Sevincle cevab verdi:

— Vara ağabeyciğim, Topkapıda uzak akrabamdan birinin evinde taşlıktaki kilimlerin üstünde bu geceyi pekâlâ geçirebilirim... Zavallılar, onların da tek odası var... Çoluk çocuk üstüste yığılıyorlar. Beni de oraya alamazlar ya!.

— Pekâlâ.. Adresini şuraya yaz!

Diye sigara paketimi uzattım; sonra ilâve ettim :

— Ben seni yarın ya gelir alırım, yahud mektub ve telgrafla çağırırım.

Bedbinliğin acı buharile buğulanmış gözleri birden ümidin keskin ışıklarile aydınlandı. Paketimi geri alırken ona birkaç sigara arasında bir kâğıd lira da uzatmayı unutmadım. Kalktım, belki parayı geri vermek ister korkusile hiç arkama bakmadan tramvay istasyonuna doğru yürüdüm.

***

Tekrar neş'em, keyfim yerine gelmişti. O geceyi çok hareketli ve yüklü geçirdim. Sabaha kadar içtim, dans ettim, eğlendim. Ancak geç vakit yatağa girebildiğim için öğleye doğru uyandım. Bir akşam evvelki vadimi derhal hatırladım. Zaten rüyalarımda da havuz başındaki gencle epey uğraşmıştım. Hemen gazeteye gidip müdürü görecek, her hangi bir hizmetle olursa olsun onu idareye aldıracaktım.

Eyvah... Paket, üzerine adresini yazdırdığım sigara paketi... Gece içtiğim sigaralar birkaç düzineyi geçmişti. Onu değil, daha sonra aldığımı bile boşaltıp atmıştım. Peki, şimdi ne yapacaktım. Hiç olmazsa ismini öğrenmiş olsaydım, gider, Topkapıda kapı kapı ararım. Kendi adımı da söylememiş, hüviyetimi de bildirmemiştim. Bu vaziyet karşısındaki çaresizliği tıpkı ölümle pençeleşen bir adamın önündeki kudretsizliğime benzettim. Biçare çocuk beyhude yere beni bekleyip duracaktı. Ben de sonsuz samimi bir arzu ile onu kurtarmak isterken buna imkân bulamıyordum. Feci... çok feci!..

Aradan seneler geçti. Ona hiç ümid etmediğim yerlerde rastgelmekliğimi beyhude yere temenni ettim, durdum. Macerayı anlatacak, affını dileyecektim. Heyhat!.. Eğer dediğini yapmadı, Sarayburnunun rıhtımını döven, Köprünün altında fıkırdayan dalgalarla ebediyyen karnını doyurmadıysa, şu satırları tesadüfen okumasını candan dilerim.

Ahmed Hidayet

TARİHTEN YAPRAKLAR

Uzun yıllar İngiltereyi istilâ hulyasile oyalanıp nihayet İngilizlerin Sent Helen adasında hayatını tamamlıyan Fransa İmparatoru Napolyon Bonapart Bulony sahilinde ve yaptırdığı gemilerin önünden Britanya adalarını seyrediyor (Meşhur bir tablodur)

Avrupanın hiç tahakkuk etmiyen boş hulyası!

İngiltereyi istilâ teşebbüsü kaç defa ele alındı ise akim kalmıştır

Britanya adalarına yapılması istenilen her taarruzun akim kalmağa mahkûm olduğunu anlamak için, tarih sahifelerini çevirmek kâfidir.

1940 harbine gelinciye kadar, asırlardanberi, bu teşebbüs defalarca tekrar edilmiş, kâh başlamadan bırakılmış, kâh yarıda kalmış, bazan da görünüşte muvaffakiyetli, fakat hakikatte zarardan başka bir netice vermiyen, manasız bir atılganlıktan ibaret olmuştur.

1692 senesi, Fransa Kralı Ondördüncü Louis'nin donanması, Jean Bart'ın kumandası altında, böyle bir maceraya atılmıştı.

O senenin ikinciteşrin ayında, Jean Bart, Dunkerque limanından çıkmış, açıklarda karakol bekleyen Amiral Benbox'a görünmeden, gemisini İngiltere sahillerine doğru yürütmeğe başlamıştı. Fakat, yarıyolda, bir muharebeye tutuştu. Üç saat süren bu muharebe neticesinde, Jean Bart dört İngiliz tüccar gemisi zaptetti, 800 esir aldı.

Fransız Amiralının, İngiltereye taarruz teşebbüsü bundan ibaret kalmak mukadderdi. Aldığı esirleri İskoçya sahiline bıraktıktan sonra cenuba doğru ilerleyip, Tyne nehri ağzında demirleyen Jean Bart, şövalye Forbin'in sevk ve idaresi altında karaya bir miktar kuvvet çıkarmış, orada üç yüz evi ve bütün mahsulâtı tahrib etmiş, 100,000 sterlinlik bir ganimet toplayıp Dunkerque limanına dönmüştü.

Tarihin, İngiliz adalarına yapılan taarruzlar arasında, yegâne muvaffakiyetli hareket olarak kaydettiği bundan ibarettir. Bu macerada da, hedefin yarıyolda değişip, İngiliz adalarının bir köşeciğinde, çapulculuk şekline inkılâb ettiği görülüyor.

O tarihten on altı sene sonra gene Ondördüncü Louis, İngiltereye bir baskın daha tertibini düşündü. Jean Bart'ın korsanlık seferinden evvel, ayni Fransa Kralı, İngiltere tacını, İkinci Jacques'a giydirmek üzere, İngiliz adalarına bir istilâ seferi açmıştı. Bu defa da, o İkinci Jacques'ın oğlu Jacques III ın gene İngiltere tahtına oturtulması mevzuubahsti.

Jean Bart'ın eski silâh arkadaşı şövalye Forbin, bu işe memur edildi. Kumandası uhdesine verilen bir donanma ile, İngiltere sahillerine 6000 asker taşıyıp ihrac edecekti. Lâkin, bu teşebbüsün muvaffakiyetine inanamıyordu. İskoçyaya bir ihrac hareketi yapmanın arzettiği güçlükleri Krala izah için beyhude uğraştı. Ondördüncü Louis, söz vermişti, verdiği sözü tutmakta inad etti

Forbin'in, peşine takıp Dunkerque limanından çıkardığı 30 parça gemiyi, açıkta karşılamağa hazırlanan iki azametli düşman vardı. Biri, Amiral Byng'in kumandasındaki İngiliz donanması, öteki de korkunc bir fırtına.

Fransız filosu, bu iki düşmanla boy ölçüşemiyeceğini anlayınca, kısa bir tecrübeden sonra, limana avdet etmiş fakat gemilerden bir tanesini fedaya mecbur kalmıştı.

Jean Bart'ın, hiç değilse İngiliz adaları sahiline kadar ulaşmasına mukabil, bu seferki istilâ teşebbüsü, yarıyoldan dönmüştü.

1745 senesinde, bir İngiliz amiralı, Dunkerque'den bir haber aldı. Bu habere göre, Fransızlar, Calais'den İngiliz adalarına doğru yola çıkardıkları külliyetli miktarda sefineye, top, top kundağı, barut, gülle ve sair mühimmat yüklemişlerdi. Bu hazırlığın, İngiltereyi istilâ maksadile yapıldığına şüphe yoktu.

Haber yalan değildi. Bu defa da, Onbeşinci Louis, gene İngiltere tahtına oturtulacak bir Charles Edouard bulmuş, selefi Ondördüncü Louis'nin, otuz yedi sene evvel Jacques III uğrunda girişip muvaffak olamadığı macerayı tekrara kalkışmıştı.

Charles Edouard, o sırada İngiliz topraklarında bulunuyor, Londradan yüz mil mesafede, Fransız kuvvetlerini bekliyor, payitahta hücuma hazırlanıyordu.

Fakat, Fransız filosu denize açılmadı. Kumandanlar, başarılması lâzım gelen müşküllerin son derece büyük ve hakkından gelinmez neviden olduğunu biliyorlardı.

Seneler geçtikçe, istilâ plânlarının zâfa düştüğünü görüyoruz. İlk hareketin, esasa aykırı olmakla beraber gene cüz'i bir muvaffakiyet kazanmasını, ikinci teşebbüsün yarıyloda kalması takib etmiş, üçüncü teşebbüs ise, daha Dunkerque limanından dışarı bir adım atmamıştı.

Buna rağmen, Onbeşinci Louis, bu tatlı hulyayı bir türlü zihninden çıkaramadı. Fransayı, müstemleke imparatorluğundan mahrum eden 1763 muahedesinden sonra, Fransa Kralı, bunun acısını İngiltereden çıkarmağı aklına koymuş, İngiliz adalarına bir istilâ seferi açmağı gece gündüz başlıca hulya edinmişti.

Kendisine takdim edilen istilâ plânlarının kimisi, elli bin asker nakledebilecek kudrette, altı düz gemiler inşasını tavsiye ediyor; kimisi, düşmanı Manş sahillerinde bekleyen İngilizlerin bütün tasavvurlarını altüst etmek için Essex sahiline asker ihracını münasib buluyor, kimi de, İrlanda üzerine 20,000 askerle yürümeği, ayni zamanda, 60,000 kişilik bir kuvvetle Londraya hücum etmeği muvafık buluyordu.

Onbeşinci Louis, bu plânlar üzerinde sonu gelmez hulyalara dalıyor, onları, yatağının başucunda, kilidli bir çekmecede saklıyor, çıkarıp çıkarıp tetkik ediyordu.

Nihayet, Manş sahilinde bir ordu tahşid edildi. Kumandanlığına Marki dö la Roziére tayin edildi. Bu ordu, Kralın bir emrile harekete geçip İngiltere üzerine yürüyecekti. Fakat bu karar, bir evvelki teşebbüsten daha başka türlü bir şekilde tatbikten kaldı. Kral, beklenen istilâ emrini vermeden öldü.

Onaltıncı Louis tahta çıktıktan sonra, ayni plânlar ona da sunulmuştu, istilâ için en müsaid mevsim teşrinievvel ayı idi. O ayda esen rüzgârlar filonun hareketine pek müsaid olduktan başka, istilâ ordusunu beslemek için lâzım gelen gıda maddeleri de, İngilterede, en mebzul olarak o ay bulunuyordu.

Artık, Fransada, İngiltereye akın etmekten başka bir şey düşünülmez olmuştu. Raporların, projelerin arkası kesilmiyor, her asker bir fikir dermeyan ediyordu.

Nihayet, yeni Kralı iknaa muvaffak oldular. Altmış dört parça gemiden müteşekkil bir İspanyol - Fransız filosu hazırlandı. Her iki taraf kumandanları, İngiltereye kolaylıkla ayak basacakları ümidile gururlanıyordu. Fakat bütün hayaller çabucak suya düştü.

İngilizlerin ezeli müttefiki olan fırtına bir kere daha imdada yetişmiş, Fransız filosunun, Cebelüttarık yolunda bir hareket yapmasına bile meydan vermemişti. Amiral Howe, müttefik donanmanın, İngiliz İmparatorluğunu sarsacak olan ilk darbeyi Cebelüttarıka indirmesine mahal bırakmadan, orayı kurtardı.

***

Ondan sonra, Napolyon devri ve İmparatorun istilâ plânı geliyor.

Bu muazzam plânın, o zamana kadar görülmemiş derecede geniş ve şümullü hazırlıklarının, bir iskambil dizisi gibi nasıl yıkıldığı malûmdur.

Yalnız, malûm olmıyan, daha doğrusu pek harcialem olmıyan bir nokta var. Napolyon Bonapart, İngiliz adalarına yapacağı ihrac hareketinde, hava nakil vasıtalarından istifade etmeği düşünmüştü.

Gökleri yırtan çelik kanadların mevcud bulunmadığı bir devirde, bu işi ancak balonla yapmak mümkündü. Filhakika, Fransa hazinei evrakında, buna dair malûmat vardır.

Harbiye Nazırı General Clarke, Napolyona' takdim ettiği bir raporda, İngiltere adalarına, balonlarla inmeği tavsiye eden bir projeden bahseder. Projenin sahibi, Lhomond isminde biridir. Teklif ettiği hava nakil vasıtası, 100 metre kutrunda 100 tane Montgolfiere balonudur. Bu balonların her birinin sepeti 100 kişi olabilecek, ayrıca bu adamlar için on beş günlük erzak, 2 top, 25 beygir istiab edebilecektir.

Bu raporun üzerinde, imparatorun imzasile bir derkenar vardır. Napolyon, raporu, tecrübenin geniş mikyasta yapılması mümkün olup olmadığını tetkik etmesi için bir mütehassısa havale etmişti. Fakat, bu projenin bir daha lâfı edilmedi.

H. BİLGİÇ

Tütün işçilerinin teberruu

İnhisarlar idaresinin Cibali merkezi, Ahırkapı, Fener, Balat, Bomonti, Feshane ve Bakım ve İşleme Evleri işçilerinin de asker ailelerine yardım için pazar günü çalıştıkları ve toplanan paranın, Kızılaya yatırılacağı memnuniyetle haber alınmıştır.

Necib Ali Küçüka'nın konferansı

Beyoğlu Halkevinden:

Perşembe günü saat 17,30 da evimizin Tepebaşındaki merkez binasında Denizli meb'usu ve Hakikat gazetesi başmuharriri Necib Ali Küçüka tarafından verilecek olan konferans, konferansçının mazeretine binaen tehir edilmiştir.

Eski bir matbuat emektarı iyileşti

Türk matbuatının eski emektarlarından, Ulus müessesesi sabık müdürü ve Ceridei Havadis ve Saadet gazetesi sahibi Ahmed Fethi Özkanın bir müddettenberi Ankarada hasta olarak yattığını ve son hafta zarfında on saat kadar devam eden ehemmiyetli bir kriz geçirerek ümidsiz bir hale geldiğini ve doktor Ali Rıza Tarlanın âcil ve müessir tedavisi sayesinde kurtarıldığını haber aldık.

Arkadaşımız Fethi Özkanın iadei sıhhat eylediğinden dolayı beyanı memnuniyet eder, kendisine afiyet ve uzun ömürler dileriz.

Sigara kâğıdı kaçakçılığı

Adana (Hususî) — Osmaniye kazasına bağlı Karakaypak nahiyesinin Karayiğit köyünde Ömer Yeğit namındaki şahsın, evinde sureti hususiyede yapılmış duvar içinde gizli bir mahalde 5541 varak; ayni köyde Ahmed Demirtaş namındaki şahsın evinin avlusunda kışlık odunlarının altında saklanmış bir vaziyette 7830 varak kaçak sigara kâğıdı meydana çıkarılmış ve her iki suçlu adliyeye teslim edilmiştir.

Fazla yolcu alan otobüsler

Otobüslerin bilhassa hava kararıktan sonra haddi istiabilerinden çok fazla yolcu aldıkları zabıtanın gözünden kaçmamaktadır.

Bu vaziyet üzerine devam eden kontrolda her gün bir iki otobüs tecziye edilmektedir.

Dün de Beyoğlu semtinde işleyen otobüslerden dördü ayni suçtan tecziye edilmişlerdir.

Parti Reisimizin konferansı

Eminönü Halkevinden:

Perşembe günü saat (17.30) da Evimizin Cağaloğlundaki salonunda C. H. P. İstanbul Viâyet İdare eyeti Reisi ve Sayın İzmir Mebusu Reşad Mimaroğlu tarafından (İçtimai Terbiye ve Ahlâk) mevzuunda bir konferans verilecektir. Davetiye yoktur.

YARIN
Matinelerden itibaren
ALKAZAR
Sineması
Mevsimin en güzel, büyük ve kudretli bir harb ve sergüzeşt filmi

DENİZ FEDAİLERİ
CORDON OLİVER — İUNE TRAVİS
Karada ve denizde geçen büyük bir dehşet ve heyecan... Hüthiş harb ve takibat sahneleri

KİZİL RAKKASE
«SALOME»
Türkçe Sözlü ve Türkçe Şarkılı film
Bestekâr ve Müzik rejisörü
« ARTAKİ CAN »
MÜZEYYEN SENAR'ın
işitilmemiş şarkıları, büyük Mehter takımının iştirakile Tanınmış okuyucular: Koro ve...
13 birincikânun C U M A matinelerden itibaren
TAKSİM
Sinemasında
VATAN FEDAİSİ
Filmi muvaffakiyetle devam ediyor.

Beyoğlu Halk sineması
Bu gün matine 11 de: Süvare 8 de
1 — Lorel Hardi, Çifte Avcılar.
2 — Senyorita

Kürek zindanı... Zincirler arasında insanlar... Cehennemden firar... Balta girmemiş ormana doğru... Ölüm...
MAHKÛMLAR GEMİSİ
Büyük ask ve macera filmi. Baş rollerde:
CLARK GABLE — JOAN CRAWFORD
Mr. MOTTO
Bu PERŞEMBE aksamı
SARAY SİNEMASINDA

Bu akşamdan itibaren:
Münhasıran
SÜMER ve TAKSİM
Sinemalarında
YUNAN - İTALYAN harbine aid
Harb manzaraları
Yunaistanda seferberlik - Atina ilk zaferleri tes'id ediyor - Ordu, Meçhul Askerin mezarı önünde - Bay Metaksas orduya nutuk söylüyor - Yunan Kral ve Kraliçesi önünde resmi geçid - İngiliz zabitlerinin Yunanistana muvasalatı - Yunanistan silâh başına - Zafere doğru...

MARMARA'da
Bütün dünyada kasırgalar koparan
1940 ın lâhutî aşk filmi:
HEDY LAMAR'la ROBERT TAYLOR'un
Bütün dünyanın kalbini titrettikleri
SEVEN KADIN
Yarın başlıyor.
Ayrıca:
ŞARLOK HOLMES
BASTER VİLLER'in KÖPEĞİ
Türkçe Sözlü

BU AKŞAM SAAT 9 DA
SÜMER Sinemasında
En güzel aşk filmlerinin büyük Fransız yıldızı esrarengiz tebessümlü kadını
MİREİLLE BALİN'in
RAYMOND ROULEAU ve Komedi Fransezden AİME CLARİONİ ile beraber POUCHKİNE'nin eserinden fevkalâde bir tarzda yarattıkları
AŞKIN ZAFERİ
Bir kıskançlık ve vakayii hazırayı musavver emsalsiz ve zengin aşk ve ihtiras filmi başlıyor.
İlâveten: YUNAN - İTALYAN HARBİNE AİD MANZARALAR. Telefon : 42851

YARIN AKŞAM
MELEK
Sinemasında
SİNEMA DÜNYASININ EN PARLAK 2 YILDIZI
CLAUDETTE COLBERT - JAMES STEWART
tarafından temsil edilen
HAYAT GÜZELDİR
Fransızca sözlü nefis bir aşk ve güzellik filmi

RADYO

Bu günkü program

10/12/940 SALI

8,00 Program	18,30 Konuşma
8,03 Müzik (Pl.)	18,45 Müzik
8,15 Haberler	19,00 Müzik
8,30 Müzik (Pl.)	19,30 Haberler
8,45 Yemek listesi	19,45 Fasıl heyeti
★	20,15 Rad. Gazetesi
12,30 Program	20,45 Koro
12,33 Müzik (Pl.)	21,30 Konuşma
12,50 Haberler	21,45 Orkestra
13,05 Müzik (Pl.)	22,30 Haberler
13,20 Müzik (Pl.)	22,45 Orkestra
★	23,00 Dans müziği
18,00 Program	23,30 Kapanış
18,03 Caz (Pl.)	

Sıvas - Erzurum hattı tahvilleri

Sıvas - Erzurum hattı istikrazı birinci tertib tahvillerinin 10/1/941 tarihinde müruru zamana uğrayacağı yazılmıştı. Müruru zamana uğrayacak olan tahvillerin bir numaralı kuponudur. Keyfiyeti tavzih ederiz.

ŞEHİR TİYATROSU
TEPEBAŞI DRAM KISMINDA
Bu akşam saat 20.30 da
BULUNMAZ UŞAK

Nişan

Tıp Fakültesi Profesörlerinden Hüseyinzade Ali Turanın kerimesi Liyon Üniversitesi riyaziye şubesinden mezun Bayan Saide Turan ile, Berlin Yüksek Mühendis Mektebi mezunlarından Mimar Eyüp Kömürcüoğlunun nişanları dünkü pazartesi günü yakın akraba ve dostlarının iştirakile yapılmıştır. Genc nişanlıları tebrik ederiz.

İrtihal

Vaizi şehir Eyüplü Hoca Münip vefat etmiştir. Cenazesi bugünkü salı günü saat 12 de Eyüpteki hanesinden kaldırılacaktır.Mevlâ rahmet eylesin.

***

İstanbul dahili ticaret müdürlüğünden mütekaid Bay Cemil Veli dün akşam irtihal etmiştir. Cenazesi 11 birincikânun çarşamba günü saat on birde Ayasofya tramvay durak mahallindeki hanesinden kaldırılarak Üsküdarda Karacaahmeddeki aile kabristanına defnedilecektir.

Ailesine, ehibbasına taziyetler beyan ederiz.

***

Manisa Tapu Mühendisi Feridun Orgun'un babası Anadolu Sigorta sirketi İdare meclisi azasından Sükrü Pala ve Şirketi Hayriye Memurin şefi Vasıfın bacanağı Ankara Halk Bakteriyoloji Laboratuvarı sahibi Sadık Gören'in kayın pederi Evkaf Mahlûlât müdürlüğünden mütekaid Salih Suphi Orgun vefat etmiştir. Cenazesi bugünkü salı günü Samatya Nuriefendi sokak 26 numaradan kadırılarak öğle namazı Valde Camiinde kılındıktan sonra Edirnekapıdaki medfenine tevdi edilecektir.

***

TODORİ MAKRİDİS BEY
(Arşeolog)

Vefat etmiş olduğundan cenaze merasimi yarın çarsamba 11 ilkkânun saat 10.30 Bakırköyde Aya Yorgi kilisesinde icra olunacağı hususî davet makamına kaim olmak üzere bildirilir.

Zevcesi. Bayan dul Aglaia T. Makridis (Atinada).

Mahdumu: Bay ve Bayan Areteos T. Makridis ve çocukları (Atinada),

Mahdumu: Bay ve Bayan Evripidis T. Makridis (Avukat) ve cocukları (Atinada, kardesleri ile bütün akrabaları.

(Cenaze levazımatı P. Angelidis).

Satılık motör ve dinamo

Altı beygir kuvvetinde mazutla işler İngiliz mamulâtından müstamel bir kara motörü ile otuz ampere ve 110 volta kadar elektrik yapan bir dinamo kara mermerden mamul tevzi levhası ve kablolarile satılıktır. İsteyenlerin Cumhuriyet gazetesinde (Felek) adresine müracaatları.

Yurddaş!
Geçen cihan harbinde saltanat Türkiyesi kıtlık içinde idi.
Cumhuriyet devri, bolluk devridir. Bolluğun kıymetini bil.
Ulusal Ekonomi ve Arttırma Kurumu

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 32 — Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

Bunların birinden birinin, ameliyata lüzum olmadığını söyleyeceği ümidinde idi. Hasta, esasen mukadder olduğu üzere, cerrahların elinde can verdiği zaman, onun, hepimize, «Katiller!» diye deli gibi bağırışını ve gözlerinin o andaki vahşi ifadesini hiç unutmıyacağım.

Paraya tapan bu admda, o günden itibaren bir değişiklik başladı. Çocukluğundanberi taptığı bir Tanrısı vardı ki, ölmüştü: Para. Şimdi, yeryüzünde kıymet verdiği bir tek şey kalmıştı. Çocuğu. Dadılar, hizmetçiler tuttu, evde tadilât yaptırdı. O zamana kadar çok muktasid olan bu adam, her güzel şevi, her lüksü az buluyordu.

Kızını, Nis'e, Paris'e, Viyana'ya götürdü, delice şımarttı. O zamana kadar, para biriktirmekte gösterdiği hırsı, bu parayı sağa sola sarfetmekte göstermeğe başladı. Elinin bugünkü genisliği hakkındaki mütaleanızda belki haklıydınız. Çünkü Kekesfalva, servete karsı müthiş bir lâkaydi göstermektedir. Milyonlarile, karısını kurtarmağa muvaffak olamayınca, paradan nefret etmeğe başlamıştır.

Kekesfalva'nın çocuğuna nasıl taptığını, size teferrüatile anlatmıyacağım Çünkü vakit geç oldu. Gerçi, bu taşkın sevgisinde de haklıydı. Çünkü, kız, büyüdükçe güzelleşiyordu. Narin, ince, hafif, peri gibi bir kızdı. Parlak gri gözleri, sevimli tebessümler saçıyordu. Annesinden, utangaçlığa ve zarafete; babasından, keskin bir zekâya tevarüs etmişti

Felâket, ikinci defa gelip çattığı zaman, Kekesfalva'nın nasıl bir yeise düştüğünü anlayabilmek için, insan, kendi ağır ve bulanık kanından bu kadar neş'eli, bu kadar sevimli bir yavru doğacağını asla ümid edememiş yaşı geçkin erkeğin bu saadetini tadanlardan olmalı. Çocuğunun, kendi çocuğunun bu şekilde bir felâkete uğrayıp küçülmesini, onun aklı, imkân yok, kabul edemiyordu. Bugün de edemiyor. İçinde bulunduğu fikrî haletin onu nasıl divaneliklere sürüklediğini anlatmağa, onun hesabına utanırım.

Bununla beraber, onu yalnız bırakmamak lâzım, hele ifrat derecede ümidsizliğinin bu ihtiyarı hasta etmeğe başladığı şu sırada. Bu facia evine, genciliğinizden, hayatineyitinizden, tabiiliğinizden bir nebze vermek suretile, siz cidden iyi bir harekette bulunuyorsunuz. Dostumuzun hususî hayatını, belki de lüzumundan fazla anlatışım, sırf bundan ve başkalarının size yalan yanlış verecekleri malûmata kulak asmamanızı temin etmek arzusundan dolayıdır. Fakat bütün bunların aramızda kalacağına eminim.

***

Düşünmeden:

— Elbette !

Dedim. Hikâyenin başındanberi, ilk defa olarak ağzımı açıyordum. O zamana kadar Kekesfalva hakkında edindiğim fikri altüst eden, bir eldiven gibi içini dışına çeviren ifşaattan başka, kendi budalalığım, kendi sersemliğim de beni hayrete düşürmüştü. Demek ki, yirmi beş yaşında bir adam olduğum halde, hâdiseleri bu kadar sathî görerek yaşayordum! Bu evin her günkü misafiri olduğum haftalarca zamandanberi, merhametimin içine gömülerek budalaca bir saygı gütmüş, evin içinde bulunmadığını açık açık gördüğüm Edit'in annesi, ve kızın kendi hastalığı hakkında en ufak bir sual sormağa, bu garib adamın sahib olduğu servetin membaını düşünmeğe kat'iyyen cesaret etmemiştim. Bu badem biçimi gözlerin, bu melûl ve bulanık bakışların, bir macar asilzadesi gözü değil, bin yıllık feci mücadelelerle hem keskinleşmiş, hem yorulmuş Yahudi ırkına has gözler olduğunu, nasıl olmuştu da anlayamamıştım? Edit'te, daha başka unsurların karışık olduğunu, ve bu evin üstüne, bulanık bir mazinin, bir heyulâ gibi çökmüş bulunduğunu, nasıl olmuş da görememiştim? Ve, zamanında manasını anlayamamış olduğum bazı teferrüat, o zaman, birdenbire hatırıma geldi. Meselâ, bizim albayın, bir gün, Kekesfalva'nın selâmına, ancak iki parmağını kasketine götürmek suretile yaptığı soğuk mukabele, sonra, arkadaşlarımın, kahvede Kekesfalva'dan bahsederken «ihtiyar zındık» demeleri. Perdeleri örtülü, karanlık bir odada otururken, bu perdelerin birdenbire açılıp, içeriye, göz kamaştırıcı bir güneş ziyası hücum ettiğini gören bir adam gibiydim.

Kondor, benim teessürümü tahmin etmiş gibi, bana doğru eğildi, küçük eli, bir doktor eli gibi, yavaşça benim elime dokundu. Sanki beni teselli etmek isteyordu.

— Bütün bunları, siz elbette tahmin edemezdiniz, dedi, aksi takdirde, bu ihtiyara ve bu zavallı çocuğa, bu harikulâde yardımda nasıl bulunabilirdiniz? Hayır, hayret etmeyin, hele hiç utanmayın. Pek isabetli bir insiyakî hareketle, en doğru şekilde davrandınız!

Yaprak sigarasının ucunu tablaya attı, gerindi ve koltuğundan kalktı.

— Artık, dedi, gitmek zamanı geldi zannederim!

Onunla beraber kalktım. Bana verdiği malûmat kafamı sersemletmiş gibi olmakla beraber, aynı zamanda, garib bir hal hissediyordum. Son derece teheyyüc içinde idim ,hatta hislerim her zamankinden daha uyanıktı. Dimağımda, sinsi bir tazyik vardı. Hatırlayordum ki, hikâyenin ortasında, doktora bir sual sormak istemiş, fakat davranamamıştım. Soracağım bu sual, pek iyi bildiğim bir meseleye dairdi. Fakat şimdi, sualimi ormak imkânı hasıl olduğu halde, neye dair olduğunu unutmuştum. Heyecan, sualimi almış götürmüş olacaktı Muhaverenin bütün teferrüatını, kafamda toplamağa beyhude yere uğraştım. Vücudde duyulan bir acının yerini iyice tayin edememek gibi bir haldi bu. Yarı yarıya boşalan meyhaneden çıkarken, hâlâ, bu suali hatırlamağa uğrasıyordum. Çıktık. Kondor gökyüzüne baktı. Adeta memnun, gülümseyerek:

— Hah! dedi. Aklıma gelen başıma geldi. O ay ışığı haddinden fazla parlaktı. Fırtına çıkacak, hem de yaman bir fırtına, acele etmek lâzım.

Kondor haklıydı. Uykuya dalmış evlerin arasında, hâlâ durgun ve boğucu bir hava vardı, fakat semada, kalın ve koyu renkli bulutlar şarktan garba doğru koşuyorlar, ara sıra, ayın bir ucunu kapatıyorlardı. Ay, gitgide, sarımtırak bir renk almağa başlayordu Gökyüzünün yarısı, bulutlarla örtülmüştü bile. Bu kesif bulut yığınları, muazzam bir kaplumbağa gibi, ara sıra uzaklarda çakan şimşeklerle aydınlanarak mütemadiyen ilerleyor. Bu arada: daha uzaklardan her şimşek çakısında, azgın bir hayvanın nahoş homurtusuna benzer sesler geliyordu.

Kondor: Ü

— Yarım saat sonra yağmur hazır, kehanetini savurdu. Her halde, sağanak gelmeden evvel gara yetişecek kadar vaktim var. Fakat siz kışlaya dönseniz iyi edersiniz.

Ben hâlâ, sormak istediğim suali hatırlayamıyordum. O sualin hatırası, tıpkı gökyüzündeki ayın, bulut kümeleri altında kayboluşu gibi, koyu bir karanlığa gömülüp gitmişti.

— Hayır, islanmayı tercih ederim, dedim.

— O halde çabuk olalım. Ne kadar hızlı yürürsek o kadar iyi. Fakat otura otura insanın ayakları uyuşuyor.

Ayakları uyuşuyor! Tamam, işte sualim buna dairdi. Beynimde birdenbire bir aydınlık yanmıştı. Bana tevdi edilen vazifeyi hatırlamıştım. Her halde tahteşşuurumda, mütemadiyen bunu düşünmüştüm. Şimdi, harekete geçmek, Kekesfalva'nın benden rica ettiği gibi, kızının kötürümlüğü tedavi edilebilir mi, edilemez mi diye sormak zamanı gelmişti. Issız sokaklarda ilerlediğimiz sırada, söze, ihtiyatla, şöyle başladım:

— Affedersiniz, doktor... Bütün bu bana anlattığınız şeyler, tabiatile, çok çok mühimdi... Fakat, size, gene bu meseleye temas eden diğer bir şey soracağım. Zihnimi işgal eden bir şey bu, siz de hak vereceksiniz. Siz Edit'in doktorusunuz, onun hastalığını herkesten daha iyi bilirsiniz... Bu işlere aklım ermediği için ben tam bir fikir edinemiyorum. Onun için, sizin fikrinizi öğrenmek isteyorum. Demek isteyorum ki, Edit'in hastalığı kabili tedavi midir, değil midir?

Kondor, bana, keskin ve kuşkulu bir nazarla baktı. Gözlükleri pırıldadı. Vücudüme bir sonda gibi dalan bu bakışın şiddetine tahammül edemediğim için, gayriihtiyarî gözlerimi öteye çevirdim. Sualimin saikını anlamış mıydı? Şüphe ediyor muydu?

Fakat doktor, başını eğmişti bile. Adımlarını yavaşlatmadan, hatta biraz hızlandırarak homurdandı:

— Tabii! Bunun böyle olacağını düşünmeliydim! İş daima buraya gelir, dayanır, zaten! Kabili tedavi mi, değil mi? Siyah mı ,beyaz mı? Sanki o kadar kolay bir şeymiş gibi! «Sıhhatli» ve «hasta» tabirleri bile, dürüst ve munsıf bir doktorun, kullanmaktan, daima ihtiraz etmesi lâzım gelen iki tabirdir. Zira, hastalık nerede başlar, sıhhat nerede biter bilir misiniz? Hayır. Hele «kabili tedavi» ve «gayrikabili tedavi» tabirlerini büsbütün tardetmek lâzımdır. Gerçi bu tabirler harcıâlemdir ve tatbikatta bunları kullanmamak müşküldür.

[Arkası var]